



# חטמ"ר בנימין

## גזרת מבוא שילה

מודל כניסה לתע"מ: שילה הקדומה ותצפית קידה

מודל סיור שני: תצפית הערטיס ואתר סולם יעקב

מודל סיור שלישי: מסלול הר כוכב ומעיין הכרמים

## גזרת עוטף ירושלים

מודל כניסה לתע"מ: נבי סמואל ותל אל פול

מודל סיור שני: שמורת נחל פרת

סיור למפקדים - נבי סמואל / נחל פרת / שילה הקדומה





# "ניצחוננו של מקום"

## מודל מבוא שילה - שילה הקדומה ותצפית קידה

### שילה הקדומה

לאחר הכניסה לארץ, הוקם **המשכן בשילה**, שהיה למרכז הרוחני והדתי במשך 369 שנים, במהלכן התרחשו אירועים משמעותיים שהשפיעו על התהוות סיפורו של עם ישראל. ביניהם, חלוקת הנחלות לשבטי ישראל, המקור לחגיגות ט"ו באב, תפילת חנה לבן והולדת שמואל הנביא. שמואל, נער צעיר שהתחנך תחת חסותו של עלי הכהן, וגדל להיות **המנהיג שהצליח לאחד את העם בחזרה**, בפעם הראשונה מאז ימי משה ויהושע. לאחר מלחמת ששת הימים חודשה תנועת ההתיישבות ביהודה ושומרון, במסגרתה פעל **גרעין שילה** שהתיישב במחנה עבודה למרגלות הר בעל חצור, עד שבשנת 1975 קיבל את השם עפרה והיה לישוב הראשון בהרי בנימין. לאחריו הוקמו גם בית אל, שילה, עלי וישובים נוספים הממשיכים להתפתח עד היום. בשילה מתחברים עבר ועתיד, כלל ופרט, סיפורי התנ"ך עם אירועים בני ימינו, וההיסטוריה עם הנוף הנשקף. הסיור באתר כולל צפייה במיצגי מולטימדיה חדשניים.

### תצפית קידה

תצפית מרהיבה בחלקה המזרחי של גזרת בנימין הצופה על בקעת הירדן. המרחב שנפרש ממחיש את רצף **נקודות המפנה בהיסטוריית השטח**. מקודקודה החד של הסרטבה, אשר שימשה כנקודת מפתח בתקופת הגלות, עבור ציון ראש חודש על ידי הדלקת משואה בראשה. דרך כביש אלון שתחתינו, המתקשר ל"**תכנית אלון**", אשר שינתה את פני האזור מבחינה דמוגרפית ואסטרטגית. ותקופת **מלחמת ההתשה**, בה מרחב הבקעה הפך לשדה קרב של מרדפים אחר מסתננים שחדרו מירדן ודרשו מהצבא טקטיקות לחימה חדשות. ועד ליישובים ולכפרים שסביב בהם התרחשו אירועים מבצעיים המלמדים על **האתגרים בתע"ם בגזרה**.

### פרטים נוספים

**וואוצ'ר מוקד חינוך:** עלות כניסה לאתר שילה הקדומה - 10 ש"ח לאדם. (יש לתאם מול האתר מראש)  
**אורך הסיור:** כ-4 שעות מההגעה לנק' ההתחלה עד לסיום בנק' האחרונה, כולל זמני נסיעות בין האתרים.  
**מסלול הליכה:** מסלול הליכה קצר בשילה.  
**תיאום בטחוני:** יש לתאם מול חמ"ל בנימין את ההגעה. יחס נשקים 1:10. אוטובוס ממוגן אבן.





# "חלומות של אתמול הם"

## מודל מבוא שילה- תצפית הערטיס ואתר סולם יעקב

### תצפית הערטיס

תצפית הממוקמת בפאתי היישוב בית אל ומאפשרת מבט מקיף על הרי יהודה ושומרון בשל מיקומה הייחודי. היישובים והכפרים שסביב מלמדים על **התפתחות המרחב ועל המציאות המבצעית** לאורך השנים. ההתיישבות היהודית בהרי בנימין החלה בגרעיני התיישבות שהקימו בין השאר את עפרה ושילה והמשיכה להתיישבות צעירה בגבעות ובחוות.

מהתצפית נראית **רמאללה**, העיר המרכזית בגזרה, בה יושבת ה"מוקטעה"- בנייני הממשלה של הרשות הפלסטינית ומעונו הרשמי של יו"ר הרשות. מחנה הפליטים ג'לזון, הנמצא בסמוך, מנכיח את סוגיית הפליטות הפלסטינית, מאז ועד היום.

בנפת רמאללה התרחשו מספר **אירועים מבצעיים משמעותיים** לאורך השנים. החל מפיגוע הלינץ' ברמאללה, המוכר שבאירועי גאות ושפל, דרך המצור על המוקטעה שפתח את מבצע חומת מגן, לחטיפת החייל נחשון וקסמן לביר נבאלא, ורצח הנער אופיר רחום ע"י מחבלת מביר נבאלא.

### אתר סולם יעקב

נמצא בסמוך לתצפית, בתוך בית אל, העיר לוז המקראית, המזוהה כמקום בו אלוקים התגלה ליעקב בחלום והבטיח לו ולזרעו הארץ: **"הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ-לְךָ אֶתְנָנָהּ, וְלִזְרַעְךָ"**. סיפור חלום יעקב הוא **סיפור מכונן בקשר ההיסטורי שבין עם ישראל לארץ ישראל** אשר התגשם הלכה למעשה במהלך הדורות. במקום נבנה מקאם שייח' מוסלמי המעיד על חשיבותו הדתית של האתר, שהובילה להתיישבות בסמוך אליו.

### פרטים נוספים

וואוצ'ר מוקד חינוך: אין צורך

אורך הסיור: כ-2.5 שעות. מומלץ לחבר את המודל למודל/ אתר הדרכה נוסף.

מסלול הליכה: מסלול הליכה של כ-5 דק' מהתצפית לאתר סולם יעקב.

תיאום בטחוני: יש לתאם מול חמ"ל בנימין את ההגעה. יחס נשקים 1:10. אוטובוס ממוגן אבן.





# "להעפיל על ההר, עד ראשו, עד הפסגה"

## מודל מבוא שילה- מסלול הר כוכב ומעיין הכרמים

### מסלול הר כוכב- קובת א-נג'מה

ההר הדרומי הגבוה ביותר בשומרון, המתנשא לגובה 724 מטרים מעל פני הים ומהווה נקודת מפגש בין נופים שונים.

המסלול מתחיל מהיישוב כוכב השחר בעלייה בשביל מסומן עד לפסגת ההר שבתקופת הגלות שימשה כציון ראש חודש עבור יהודי חו"ל, בעזרת הדלקת משואה בראשה. במהלך הדרך ניתן לזהות שרידי מבנה אשר שימש כקבר שייח המוקדש ל"סת' זהרה". בעבר נהגו לפקוד את הקבר נשים עקרות, בעיקר מהכפר הסמוך דיר ג'ריר, מתוך אמונה בסגולותיו.

מכיפת הכוכב ניתן לראות את במת ההר המרכזית בכיוון מערב ואת מורדות צפון מדבר יהודה ובקעת הירדן המדבריים בכיוון מזרח. מרחב הבקעה הנפרש מתחתינו קיבל את הכינוי "ארץ המרדפים", בעקבות המרדפים שהתנהלו בו אחר חוליות מסתננים שחדרו לארץ מירדן בתקופת מלחמת ההתשה. במרדפים, המפקדים לחמו בראש, גם במחיר אובדן חייהם. הם פעלו במנהיגות, אומץ לב ודבקות במטרה הבולטים ברוח צה"ל עד היום.

### מעיין הכרמים- גינות מתניה

מהפסגה ישנו שביל נוח היורד אל מעיין שהוקם לזכרו של מתניה וידברג שנולד ביישוב כוכב השחר ואהב מאוד לטייל באזור. במקום 2 בריכות מלאכותיות גדולות המחוברות בינהן בעזרת 2 מסילות אבן, אשר מזרימות את המים בין הבריכות. סמוך לבריכות ישנן פינות ישיבה מוצלות.

### פרטים נוספים

וואוצ'ר מוקד חינוך: אין צורך

אורך הסיור: כ-3 שעות מההגעה לנק' ההתחלה עד לסיים בנק' האחרונה.

מסלול הליכה: אורך של כ-3 ק"מ, עלייה מתונה עד לפסגה וירידה אל המעיין, כשעתיים הליכה

תיאום בטחוני: יש לתאם מול חמ"ל בנימין את ההגעה. יחס נשקים 1:10. אוטובוס ממוגן אבן.





# "בדרך העולה לירושלים"

## מודל עוטף ירושלים - נבי סמואל ותל אל פול

### נבי סמואל

אתר מורשת ארכיאולוגי הנמצא בצפון- מערב ירושלים. האתר מקודש לשלושת הדתות **כמקום קבורתו של שמואל הנביא**. באתר מצודה צלבנית ובה כנסייה עתיקה ובמתחם שוכן מסגד ותחתיו בית כנסת פעילים. בעקבות **קדושת האתר וחשיבותו האסטרטגית**, נערכו בו קרבות רבים לאורך ההיסטוריה. נבי סמואל כינס יהודה המכבי את העם ליציאה לקרב אמאוס, בו ניצחו את היוונים בזכות מהלך אסטרטגי ותושיה. יהודה המכבי השאיר אחריו **מורשת של טקטיקות לחימה**, אותן צה"ל אימץ עם הקמתו. במלחמת העצמאות חטיבת הראל כשלה בניסיון לכבוש את הגבעה, לאחר קרב עקוב מדם. המפקדים בקרב נדרשו לקבל החלטות ערכיות ופיקודיות מורכבות תחת אש. לאחר 19 שנה, במלחמת ששת הימים, **השלימה אותה חטיבה את המשימה**.

דרך שמואל הנביא, יהודה המכבי, מפקדי תש"ח ומפקדי ששת הימים, אנו לומדים על אחריות פיקודית, דוגמה אישית, חשיבה צבאית ורוח ניצחון.

### תל אל פול

מנקודות התצפית הגבוהות ביותר בצפון- מזרח ירושלים, אזור בעל **סטטוס ייחודי מבחינה מדינית וצבאית**. האתר משקיף אל מדבר יהודה במזרח, ירושלים בדרום, נפת רמאללה בצפון ושפלת יהודה במערב. מיקומה על צומת דרכים ראשיות הפכה את הגבעה **למקום אסטרטגי לאורך ההיסטוריה**. כאן מזוהה "גבעה" המקראית, בה התרחש סיפור "פילגש בגבעה", כאן בנה שאול המלך את בירתו וכעבור כ-3000 שנה הקים המלך הירדני חוסיין את ארמון הקיץ שלו, שנותר כשלב לאחר שנכבש במלחמת ששת הימים.

### פרטים נוספים

**וואוצ'ר מוקד חינוך:** אין צורך. יש לתאם מול נבי סמואל את ההגעה מראש - באחריות מ. הסברה  
**אורך הסיור:** כ-5 שעות מההגעה לנק' ההתחלה עד לסיום בנק' האחרונה, כולל זמני נסיעות בין האתרים.  
**מסלול הליכה:** מסלול הליכה קצר בתוך האתר.  
**תיאום בטחוני:** יש לתאם מול חמ"ל בנימין את ההגעה. יחס נשקים 1:10. אוטובוס ממוגן אבן.





# "לכתך אחרי במדבר"

## מודל עוטף ירושלים - שמורת טבע נחל פרת

### נחל פרת

נחל פרת, המוכר גם בשמו הערבי ואדי קלט, הוא מהיפים שבנחלי **מדבר יהודה**. ראשיתו בצפון ירושלים והוא יורד מזרחה עד ליריחו ומתחבר אל נהר הירדן. בנחל נובעים שלושה מעיינות עיקריים: עין פרת, עין מבוע ועין קלט. הנחל נקרא על שם היישוב המקראי "פרת" המוזכר בנבואות ירמיהו. הנחל נמצא באזור המכונה "**ארץ המנזרים**", בשל המנזרים הרבים שהוקמו במרחב שבין ירושלים ליריחו לאור קדושת מקומות אלו לצורות, חלקם פעילים עד היום. כינוי נוסף לאזור הוא "**ארץ המרדפים**", בעקבות המרדפים שהתנהלו בו אחר חוליות מסתננים שחדרו לארץ מירדן בתקופת מלחמת ההתשה. במרדפים, המפקדים לחמו בראש, גם במחיר אובדן חייהם. הם פעלו **במנהיגות, אומץ לב ודבקות במטרה** הבולטים ברוח צה"ל עד היום. מעל לנחל הוקמו מספר יישובים, ביניהם כפר אדומים, אלון ונופי פרת המהווים את חלקה המזרחי של ההתיישבות בהרי בנימין.

### מסלולים לבחירה על פי דרגת קושי

1. **מסלול קצר ויפיפה**, אורכו כ-2 ק"מ, כשעה הליכה. מתחיל משג השמורה בענתות, דרך מנזר פארן עד לעין פרת ולבריכת התמר. המסלול המומלץ לקבוצה שמעוניינת בביקור קצר וחוייתי.
2. **מסלול המשלב סיור רכוב**. הליכה נוחה בטיילת נחל פרת מכפר אדומים למצפה אורית שביישוב אלון, משם נסיעה של כ-10 דק' לעין מבוע- אחד מהמעיינות היפים שבנחל פרת.
3. **למטיבי לכת**- מסלול יפיפה בין בריכות ומצוקי נחל פרת מעין פרת לעין מבוע. אורכו כ-6 ק"מ, כ-4 שעות הליכה.

### פרטים נוספים

**וואוצ'ר מוקד חינוך**: וואצ'ר חינוכי. (יש לתאם מול האתר מראש)  
**אורך הסיור**: כ-3 שעות (תלוי במסלול הנבחר).

**בטיחות במסלול**: במסלול 1 ו-2 לא נדרש חובש ומציל (נמצא מציל מטעם השמורה בבריכת התמר), במסלול 3 נדרש **תיאום בטחוני**: יש לתאם מול חמ"ל בנימין את ההגעה. יחס נשקים 1:10. אוטובוס ממוגן אבן.

